

El moviment okupa al Guinardó ⁽¹⁾ De l'Ateneu Català al Casal Popular

Carles Sanz

MEMORIADELSBARRISBLOGSPOT.COM

Ateneu Català del Guinardó, entrada pel carrer Renaixença, dècada dels trenta

Un local amb diferents llogaters

La centralitat d'aquest treball en relació a les okupacions al Guinardó, bàsicament a la dècada dels noranta, és el Casal del Guinardó, al carrer de la Renaixença números 43-47. Un local amb una llarga tradició històrica al barri i on un grapat de joves van crear un espai amb expectatives i accions respecte a la lluita contra l'especulació immobiliària i com alternativa al futur del jovent. Però tot té uns

antecedents i comencem per la fundació del local.

El Guinardó dels anys trenta va ser un barri complex respecte al seu entramat social: republicans, federals, seguidors de Lerroix, menestrals i botiguers, gent de dretes vehiculats a través de l'Associació de Propietaris del Guinardó i de la Lliga i alguns anarquistes, aquests havien anat a viure, la majoria, al vessant sud del turó de la Rovira per estar a prop de la natura i d'acord amb la seva manera de pensar.

Entre els anarquistes destaquem perso-

natges del món de la cultura i l'educació. En primer lloc, a la família Montseny, en Joan, la seva dona Teresa Mañé i la filla Frederica, editors de revistes i novel·les, al carrer Escornalbou. Així mateix mencionem a José Torres Tribó "Durante un tiempo actuó con Puig Elías en la popular Escuela Natura y después en la escuela dependiente del Ateneo Libertario de La Sagrera. Los frecuentes cierres de que fueron objeto estas escuelas por parte del gobierno central y el de la Generalitat, inclinaron a Torres Tribó y a su compañera a abrir su propia escuela, lo cual sucede a finales de 1932 en el Guinardó; en ella compatibilizan las clases a escolares con las nocturnas de adultos. Lo hacen al lado de su casa, en la que cultivan un pequeño huerto y crían animales". L'escola estava situada al passatge de Llivia número 27 i va funcionar fins a l'any 1936 ⁽²⁾. Per últim, la creació a l'any 1933 de l'Escola Racionalista Prometeo al carrer de Pau Sabater número 19 ⁽³⁾ vinculada al Centre Cultural del Guinardó, i que després canviaria el seu nom pel d'Ateneu Libertario del Guinardó ⁽⁴⁾.

L'any 1931 en un local al carrer de la Renaixença número 43, s'inaugura la seu de la Lliga Catalanista amb el nom d'Ateneu Català del Guinardó. L'edifici de construcció racionalista, constava només de planta baixa amb sis habitacions, més una sala més gran i una altra molt més gran, d'actes, amb dues màquines de projecció cinematogràfica per projectar cinema els dissabtes i diumenges per als afiliats a la Lliga, que tenia l'entrada pel carrer d'Escornalbou, llavors Guinardó. Aquesta sala, dita també de conferències, servia al mateix temps per obres de teatre, jocs florals i altres activitats lúdiques. El local va tenir una gran activitat d'ac-

Ateneu Libertario del Guinardó
(Antes Cultura) Teléfon 56773
Renacimiento, 11 (CULTURAL) Teléfono 56772

EXTRAORDINARIO FESTIVAL ARTISTICO

Para el día 28 a las 4 y 30 de la tarde

Organizado por el Ateneo Racionalista y las Juventudes Libertarias de la barriada Acracia (antes Sagrera) y a Beneficio de su Escuela Racionalista.

PROGRAMA

1.ª Sinfonía a piano a cargo del joven mago de las músicas J. COLL

2.ª El popular Cuadro Artístico del Ateneo Racionalista Acracia, pondrá en escena la maravillosa obra del gran JOAQUÍN DICENTA:

JUAN JOSE

con el siguiente REPARTO

ROSA	L. Fernández	CANO	M. Sotoluce
IBARRA	C. Galdo	TARENEIRO	L. Coll
TORRELLA	M. Gaitán	PÉREZ	S. Carreras
JUAN JOSE	J. González	SONLICO	J. Vázquez
BALCO	J. Domínguez	BEBENDORF	M. Alas
ANDRES	M. Sosa	REBEJÓN	F. Escobedo
	CASO PONSINO	M. Ochoa	

3.ª Acto de Concierto por los compañeros siguientes:

J. CORAL	F. BUYÉ	S. BALCELLS
(Tenor)	(Baritone)	(Tenor)
A. ROVIRALTA		I. GOSA
(Baritone)		(Baritone)

Acompañado al piano por J. COLL y el violinista J. MONTELLS.

ENTRADA ÚNICA LINA PESETA

Para localizadas en el Anexo Racionalista, Acracia 10 y 12, y en la loggia del teatro.

Semana próxima DON QUINTIN EL AMARGAO

Organiza del Sindicato Libre de Propietarios editores.

Ateneu Libertario del Guinardó
Renacimiento, 11 (CULTURAL) Teléfono 56772

Con el fin de ilustrar de todo aquello que pueda servir a la causa antifascista y de la Libertad, invitamos a toda la barriada, para los días 24 y 25 sábado de 4 tarde a 12 noche y domingo de 4 tarde a 9 noche, con un programa variado de CINE SONORO.

Bajo el siguiente orden:

Eskimo

Sequoia

Dibujos animados

Ateneu Libertario del Guinardó
Renacimiento, 11 (CULTURAL) Teléfono 56772

Con el fin de ilustrar de todo aquello que pueda servir a la causa antifascista y de la Libertad, invitamos a toda la barriada, para el próximo sábado y domingo día 17 y 18, sección continua de 4 tarde a 12 noche, al FESTIVAL DE CINE SONORO con un programa diversamente de guerra, de los diversos trances, bajo el siguiente orden:

Movimiento revolucionario en Barcelona

Aguiluchos de la F. A. I. n.º 1

La toma de Siétamo

El último minuto

Madrid tumba del fascismo

Bajo el signo libertario

Fra-Diawolo

Dibujos animados

Cartells editats per l'Ateneu Libertario del Guinardó, juny 1937

tes polítiques però sobretot de culturals, per això també era anomenat Ateneu Cultural del Guinardó. Tot això va durar fins a l'esclet de la Guerra Civil el juliol de 1936⁽⁵⁾.

Arran del moviment revolucionari de juliol de 1936, el local va ser confiscat per l'Ateneu Llibertari del Guinardó, segurament també per les Joventuts Llibertàries. No en sabem la data; el local estava buit i ningú va donar senyals de la propietat, de fet tots els dirigents de la Lliga que gestionaven el local havien fugit. Dintre van trobar: "4 meses de escriptorio, dos bibliotecas, dos màquines de escriure, 60 sillons y dos màquines cinematográficas"⁽⁶⁾. Durant uns mesos el local només es va fer servir per reunions i com a magatzem.

No va ser fins a mitjans de 1937 que després d'unes obres de condicionament comencen activitats culturals: obres de teatre, algunes dirigides pel famós actor guinardonenc Pere Casals, segurament amb afiliació a la CNT, música per mitjà de l'orquestra del Sindicat Únic d'Espectacles Públics i festivals de cinema sonor. Va tenir també molt d'èxit l'espectacle de varietats que impulsava el mestre Paris. Una tasca cultural impor-

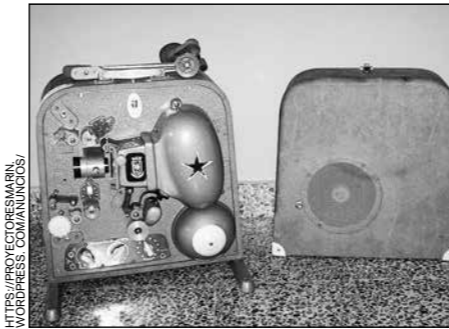
Arran del moviment revolucionari de 1936, l'Ateneu Cultural va ser confiscat per l'Ateneu Llibertari del Guinardó

tant fins al final de la Guerra Civil pel barri del Guinardó⁽⁷⁾.

En aquells anys no podem de deixar de mencionar dues entitats molt importants al barri. Molt a prop del local de la Lliga, ara de l'Ateneu Llibertari del Guinardó, es trobava l'entitat Mas Guinardó, gestionada per l'Associació de Propietaris del Guinardó, un local amb moltes activitats culturals i que tenia una part del local llogat a Acció Catalana Republicana. Una mica més amunt, concretament a l'avinguda de Dosrius (actual Mare de Déu de Montserrat) cantonada amb el carrer de Salas i Ferrer, es trobava el Casal Federal controlat per Esquerra Republicana de Catalunya. El Mas representava a la gent més conservadora, de fet tenia molts seguidors del lerrouisme més populista, l'Esquerra era un partit polític independentista català d'esquerres, amb tendència socialdemòcrata.

Arran de la tensió dels primer dies de la revolució, el 28 de juliol de 1936 es va produir un fet insòlit. Aquell dia a les 6 de la tarda vint milicians armats amb fusells pertanyents al Casal Federal acordonen el Mas per confiscar el local. No portaven cap document acreditatiu ni autorització. "En el local se encontraban tranquilamente varios socios tomando café, y a la voz de manos arriba entraron en el salón... y desde aquel momento se hicieron dueños del local"⁽⁸⁾. A partir d'aquell moment se'ls va prohibir l'entrada al local excepte al socis d'Acció Catalana Republicana que tenien, com dèiem abans, una part del local llogat.

Aquesta confiscació per part del Casal Federal no tenia altra finalitat segons el socis del Mas de "saldar pequeños antagonismos de barriada, y con el único fin de perjudicarnos, cuando no de anularnos en nuestra prospera vida societaria"⁽⁹⁾. Tot i els intents del Consejo Directivo del Mas per tornar al local, a l'abril de 1937 havien aconseguit el vistiplau de la comissió mixta d'Administració i Control de la Propietat Urbana, novament el Casal Federal s'ho va impedir tornant a "emplear los mismos procedimientos de

Projectors fabricats per Cinematografia Marin a la dècada dels cinquanta

violencia y antagonismos personales". Abans de finalitzar la guerra van poder tornar al Mas però desconexem la data⁽¹⁰⁾. Aquest és l'estat d'enfrontaments en què es trobava el barri en aquells anys.

Arriba el final del conflicte bèl·lic i el local del carrer de la Renaixença va ser requisat per la Falange, igualment com van fer amb el de can Planàs (ara Centre Cívic del Guinardó). S'hi van estar fins el 1954. La part que donava a Escornalbou es va convertir l'any 1940 en el Salón Guinardó⁽¹¹⁾. Un cinema de barri amb el seu galliner i platea. "Només tenia un sol projector, allargava les sessions d'una manera terrible, atès que al final de cada rodet s'havia d'encendre els llums de la sala i reprendre la projecció un cop situat al seu lloc el rodet següent"⁽¹²⁾. Només funcionava els caps de setmana i festius. Aquest cinema, que era conegut com del Guinardó, només va durar fins el 1947 quan el seus propietaris, Andreu Serralta i Rafael Casajús, inauguren el Maragall al passeig del mateix nom al número 83-85.

Poc després que la Falange deixés el local, a mitjans dels cinquanta, va ser llogat per l'empresa Cinematografia Marin, que es dedicava a muntatge i lloguer de pel·lícules i projectors, que juntament amb l'empresa OSSA, que es trobava al final del carrer Padilla tocant a l'actual ronda del Guinardó, van ser les dues empreses més importants d'aquest sector durant molts anys. Els seus projectors són molt valorats actualment pels col·leccionistes.

Els propietaris, els germans Marin, sembla que ja estaven en un altre local del Guinardó. Les oficines estaven al carrer de Balmes on hi havia la part comercial. Els treballadors recorden aquestes instal·lacions com un lloc molt gran amb una àmplia terrassa i un bar a l'aire lliure. A la sala on estava el cinema es provaven i reparaven els projectors de 16 i 35 mm. Treballaven al voltant de vint persones⁽¹³⁾. Cinematografia Marin va tancar als inicis de la dècada dels noranta i els locals van quedar abandonats fins que van ser okupats l'any 1994.

ELS OKUPES AL GUINARDÓ (1977-2007) Una lluita contra l'especulació immobiliària

a) Els inicis: 1977-1983. Tornem ara enrere fins l'any 1977. Són temps d'efervescència social després de la mort del dictador i els estudiants i alguns joves sense feina, molts d'ells no van poder acabar els estudis, recerquen locals per poder reunir-se i portar a terme activitats. La ideologia llibertària estava molt present en aquells moments. Un grup de joves que es reunia sota el pont de la plaça Alfons X i també a la plaça del Nen de la Rutlla van constituir el Col·lectiu Llibertari del Guinardó. Inicialment denominats "squats" a finals de 1977 van començar a reunir-se a l'Ateneu Llibertari de Gràcia. Aquest ateneu serà un referent també pels barris del Guinardó i el Poblet (actual Sagrada Família). Un testimoni d'una noia que llavors tenia 16 anys ens diu que "no només era el col·lectiu llibertari: érem un grup de joves, més aviat adolescents, amb diferents tendències, però tampoc molt organitzats políticament. Ens passàvem llibres de Mujeres

Aquell mateix any el col·lectiu fa la primera okupació al barri, "vam ocupar una casa per convertir-la en Ateneu Llibertari del barri essent desallotjats ràpidament per la 'pasma' per la denúncia d'una veïna. Aquesta casa (després era el bar-jardí La Perla) estava al passatge de Llúvia amb el carrer de l'Art. Posteriorment va anar a terra i s'hi va construir un edifici, que correspon a l'actual adreça de ronda del Guinardó número 180. Cal tenir en compte que aquesta adreça pot no correspondre a l'antiga, perquè en aquella època la Ronda estava fragmentada en trams i no puc assegurar si la casa en qüestió tenia numeració d'aquest carrer o del de l'Art"⁽¹⁵⁾. Aquest col·lectiu es reunia després a l'Ateneu Llibertari de Gràcia, al carrer del Perill.

El 7 de gener de 1979 el Col·lectiu va okupar una altra casa a laavinguda de la Mare de Déu de Montserrat número 173, "era una casa de planta baixa i primer pis que havia estat una bodega anomenada can Vicens... El punt era molt cèntric al barri, a la plaça del Nen de la Rutlla, cantonada amb el carrer de Garriga i Roca. La intenció era obrir-hi l'Ateneu Llibertari del Guinardó. Pel costat del darrere

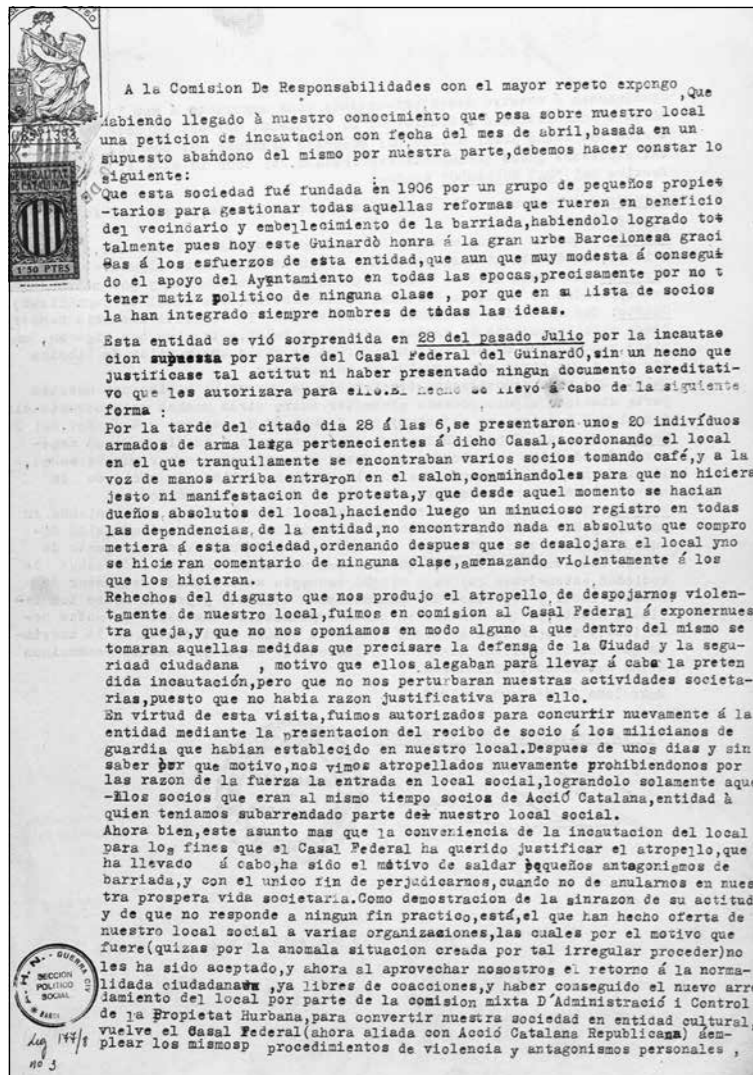

Vista actual del número 173 de laavinguda Mare de Déu de Montserrat que va ser okupat el 7 de gener de 1979

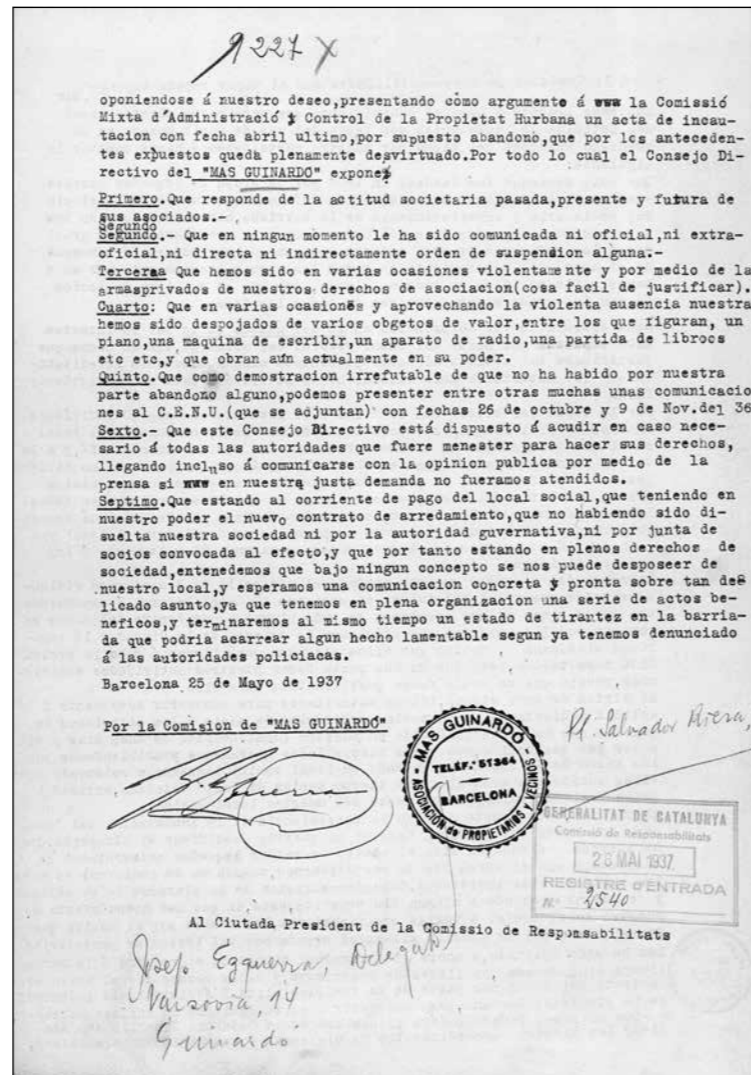
Libertarias i fins i tot del Bakunin. També llegiem el que llavors es deia contracultura, antipsiquiatria, la revista *Ajoblanco*, etc. la Frederica Montseny constituïa un punt de referència mític. Buscàvem la casa del barri on havia viscut. També anàvem a la masia de can Miralletes. Encara hi vivien un matrimoni molt gran que ella havia estat de Mujeres Libertarias. Vés a saber"⁽¹⁴⁾.

En contacte amb l'Associació de Veïns Joan Maragall van participar l'any 1977 a l'acampada a la plaça d'Alfons X per reivindicar el Parc de les Aigües.

donava al passatge del Mig del Turó, que en aquella època era un camí sense asfalt, antipsiquiatria, la revista *Ajoblanco*, etc. la Frederica Montseny constituïa un punt de referència mític. Buscàvem la casa del barri on havia viscut. També anàvem a la masia de can Miralletes. Encara hi vivien un matrimoni molt gran que ella havia estat de Mujeres Libertarias. Vés a saber"⁽¹⁴⁾. En contacte amb l'Associació de Veïns Joan Maragall van participar l'any 1977 a l'acampada a la plaça d'Alfons X per reivindicar el Parc de les Aigües.

Escrit dirigit al president de la Comissió de Responsabilitat, maig 1937

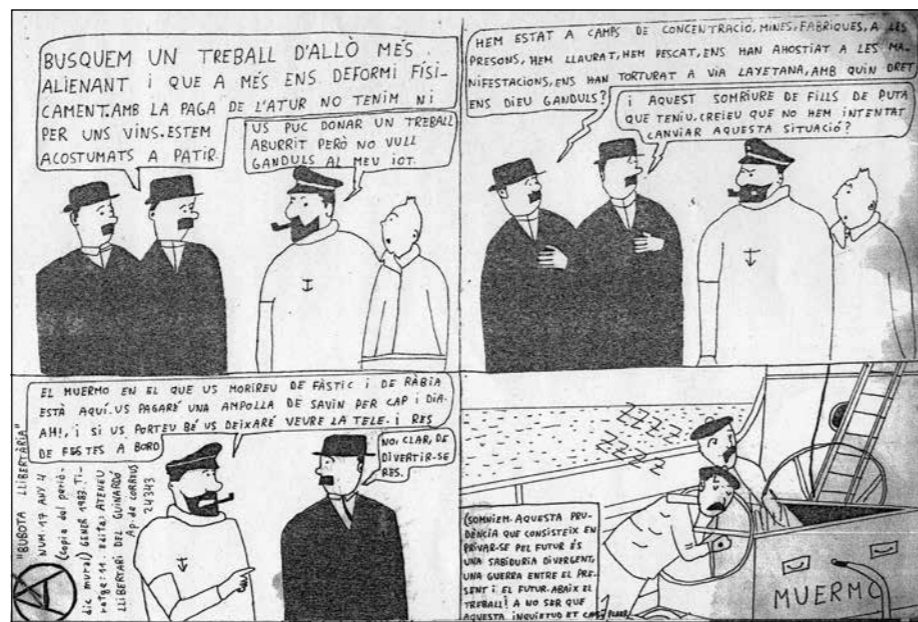

De totes maneres el col·lectiu va continuar sense local però molt lligat a l'Ateneu Llibertari de Gràcia, que era un dels més actius de Barcelona. Allà feien reunions i projectaven accions i contactes amb altres grups, entre altres els col·lectius de la zona de la Sagrada Família, que després es diria del Poblet (17). Tot anava en el mateix sentit: poder tenir un local on poder realitzar i projectar una vida cultural al barri. Fruit d'aquests contactes va ser la relació que va tenir el col·lectiu amb l'Escola Estel, al carrer del Telègraf número 88, el gener de 1981 per fer servir les seves instal·lacions per a reunions i actes públics, a canvi d'un petit lloguer. Editaven una publicació mural *Bubota Llibertària* i alguns exemplars en paper com a mínim fins l'any 1983 com Ateneu Llibertari del Guinardó encara que després va canviar el nom per Col·lectiu Anarquista del Guinardó (18).

Per altra banda alguns dels seus membres es van integrar a l'Associació de Veïns del Baix Guinardó. Van participar també amb paradetes a la Festa Major del Guinardó, mobilitzacions ecologistes i sobretot de la lluita antinuclear, formant part dels Comitès Anti-OTAN que van fer moltes activitats a la primera meitat de la dècada dels vuitanta.

b) Els antecedents: 1984-1994. Els okupes com a tals, denominats inicialment esquàters, sorgeixen a mitjans dels vuitanta. Les primeres okupacions es van fer a Gràcia al carrer del Torrent de l'Olla. Aquests okupes eren molt diferents dels que majoritàriament sorgeixen els anys noranta. Eren d'estètica i ideologia punk, es situaven fora del sistema, eren grups reduïts i no tenien força per fer mobilitzacions importants. Després d'aquestes primeres experiències el moviment okupa posa els ulls al barri del Guinardó on hi havia moltes torres abandonades.

Abans de fer una okupació es comprovaven els registres de propietat d'aquestes torretes; de fet es van adonar que moltes d'elles estaven afectades per el projecte del Cinturó de Ronda o ronda del Mig, un vial ràpid a través de la ronda del Guinardó que anava des del carrer de Sardenya fins al passeig de Maragall i que afectava moltes cases i també carrers. Però abans es van okupar altres cases als barris de la Font d'en Fargues i el Carmel. Estem en ple procés especulatiu en el context preolímpic. A finals dels vuitanta i principis dels noranta són okupades una sèrie de cases al voltant del Guinardó, concretament dos al barri de Can Baró, al carrer Bismark número 14 i al carrer de Mühlberg número 98; tres a la Font d'en Fargues, carrer del Descans número 9, passeig de la Font d'en Fargues número 72 i carrer

Publicació *Bubota Llibertària* editada pel Ateneu Llibertari del Guinardó, número 17 de gener de 1983

de Picó i Campanar número 13, aquesta última coneguda com de la **Mitja Lluna**; i una altre, ja el 1992, al Carmel, carrer de la Murtra número 137, coneguda com el **Casal Popular Murtra** que va ser com un casal de barri amb activitats i sala de concerts. Això són els antecedents de les okupacions al Guinardó (19).

Aquestes cases, el propietari de les quals era l'Ajuntament estaven afectades pel projecte del parc dels Tres Turons, són desallotjades el gener de 1993, excepte la de Murtra que ho va ser al 1994. Aquell any al barri del Carmel, el Casal, que es trobava al carrer de la Murtra amb el de l'Alguer, va ser amenaçat de desallotjament, així mateix apliquen la solidaritat amb una família gitana que anava a ser desallotjada al carrer del Llobregós número 197. Després de les Olimpíades el moviment okupa comença a tenir certa envergadura i capacitat per portar a terme noves okupacions. Van sorgint petites assemblees a diferents barris de la ciutat. Un d'ells serà l'Assemblea d'Okupes del Guinardó format per gent del barri però també de l'Ateneu Llibertari de Gràcia, així com de persones que ja estaven okupant cases a la Font d'en Fargues, Horta i Can Baró.

Coordinar-se i programar noves okupacions va ser la tasca que va emprendre aquesta Assemblea. Sobre el concepte geogràfic dels barris hem de dir que en aquells moments els límits entre Guinardó, Can Baró, Carmel, Baix Guinardó,

Els joves que han passat per cases okupades han tingut l'oportunitat de viure i de conviure de manera diferent

Horta i la Font d'en Fargues no estava encara molt assumida, segons hem pogut comprovar en diversos materials i documents. Els Tres Turons, és a dir el Coll, el Carmel i sobretot el Turó de la Rovira formaven una unitat a l'hora de qualificar-los com a barris.

c) L'esclat del moviment okupa: 1994-2004. Segons alguns testimonis les cases okupades conegudes com la **Mitja Lluna** i **Descans** formen el gruix de les persones que aprofitant la vaga general del 27 de gener de 1994 realitzen l'okupació del carrer de la Renaixença número 43-47, batejat com Casal o **Kasal Popular del Guinardó**. Era el desitjat centre social que feia anys buscaven pel barri. Són uns 500 m² aproximadament. En un primer moment vivien una dotzena de persones, algunes d'elles del mateix Guinardó. Joves amb problemes a casa, sense finalitzar els estudis i a la recerca d'un futur laboral que es presentava molt fosc. Però també vivien al Kasal fills d'immigrants argentins i de la Guinea Equatorial.

Aquests joves que han passat per altres cases okupades han tingut l'oportunitat de viure i de conviure de manera diferent, relacions no patriarcal i sexistes, però la situació de no treballar i tenir unes necessitats bàsiques segurament agreuja la situació d'estabilitat, excepte els casos en que poden viure dels diners dels pares, es per això que hi ha un moviment de persones que entren i surten del Kasal.

Com dèiem abans alguns dels okupants provenen de l'Ateneu Llibertari de Gràcia, un dels referents del moviment llibertari a la ciutat. Els que ja han estat abans en altres okupacions aporten una experiència important a la hora de pro-

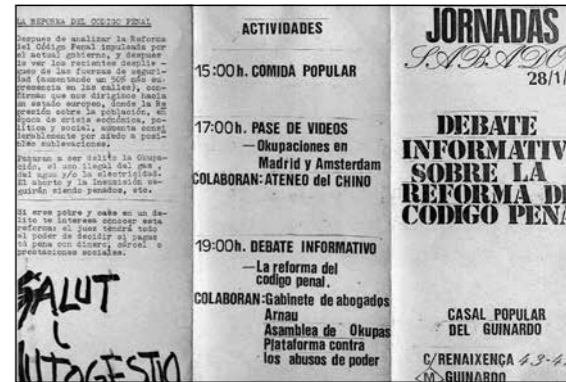
jectar les relacions i els nexes no només entre els que conviuen al Kasal sinó també tots els que volen gestionar activitats. De totes maneres segons testimoni d'alguna dona l'ambient, tot i la ideologia no sexista, era encara "d'homes, masculista i en algun cas violent".

Es crea des de un primer moment els "Diumenges de menjador", un espai de relació on tractar temes diversos i sobretot que serveix-hi de nexa amb altres okupacions per portar a terme reivindicacions conjuntes. Així mateix es programen classes d'anglès tres dies a la setmana i una classe especial de dansa africana. (20)

El Kasal es converteix poc a poc en centre d'activitats de tota mena, de caire llibertari, com moltes altres cases okupades i el seu funcionament es caracteritza per la seva línia assembleària i autogestionària. La gran sala on havia estat el cinema Saló Guinardó, amb entrada per Escornalbou, serà un plus per fer tallers, assemblees i concerts. A través de l'Assemblea d'Okupes del Guinardó sorgeix la temptativa de coordinar-se amb altres entitats de la ciutat, de l'àrea metropolitana i poblacions de Catalunya on també s'havien produït okupacions. Es formen tres grups de treball: una comissió jurídica per estudiar i arxivar denúncies, recursos i assessorament, una altra, de coordinació entre totes les cases okupades i una tercera, encarregada de la difusió de la informació.

A principis de 1995 des del Kasal es programen dues noves okupacions al Guinardó, una d'elles amb fallida per la presència del propietari i de la policia nacional. En aquest intent d'okupació van detenir a dues persones i a comissaria els van proposar de mantenir un diàleg amb "representants dels okupes" en relació al codi penal. L'Assemblea d'Okupes del Guinardó van rebutjar aquesta proposta. (21)

La segona okupació es va realitzar el 10 de gener al carrer d'Escornalbou número 49-51, a la mateixa mansana de cases del Kasal. Les set persones que es van instal·lar en aquesta casa al costat d'un solar que també estava afectat pel Pla Urbanístic del traçat de la ronda del Mig pertanyien al col·lectiu del Kasal. Un fet curiós d'aquesta okupació, denominada **El Resplandor**, és que també era coneguda com **Can Bisbe**, per la presència d'un conegut mossèn francès partidari de les okupacions. De fet va ser ell el que primer va pujar amb una escala per la fa-

Cartells editats pel Kasal Popular del Guinardó, excepte el núm. 11 per l'Assemblea Okupas del Guinardó, anys noranta i principis 2000

va estar molt activa en aquest sentit durant aquells anys.

Aquell 7 de gener van assistir al Casal unes setanta persones d'unes vint cases okupades i es van crear tres taules: la "Taula d'accions al carrer" on van sorgir propostes de creació d'un programa de ràdio, una comissió de teatre i un menjador popular ambulant per anar a les diferents cases okupades. La "Taula d'okupacions amb problemes" on es va tractar la situació judicial de les cases i aquelles que estaven en fase de desallotjament. I la "Taula de funcionament intern" que va analitzar i reflexionar sobre l'actuació col·lectiva a tots els espais okupats. De fet es va parlar molt de coordinació entre totes elles (23).

Amb el mateix tema el Casal del Guinardó convoca una nova jornada el 28 de gener sobre "Debate Informativo sobre la reforma del Código Penal" on hi van participar un gabinet d'advocats, entre ells Francesc Arnau defensor als jutjats d'aquest moviment, l'Assemblea d'Okupes i la Plataforma Contra Abusos del Poder. El lema d'aquesta jornada va ser "La okupación es parte de la solución". Aquesta reforma del Codi Penal significava un canvi radical en les okupacions (24). A l'any següent novament des del **Kasal Popular del Guinardó** es convoca l'Assemblea d'Okupes de Barcelona

per tal de portar a terme una gran manifestació a Barcelona per protestar per aquesta reforma. D'aquí surt la idea de okupar el cinema Princesa, a la Via Laietana, que es farà un dia abans de l'entrada en vigor d'aquest nou Codi Penal, és a dir, el 10 de març de 1996 (25). El mes de juny a la plaça de Sanllehy, una antiga escola okupada coneguda com El Gazpacho, va ser la primera desallotjada aplicant el nou Codi Penal.

El **Kasal Popular del Guinardó** va tenir una activitat molt alta durant anys, entre 1994 i 2007. Hem pogut recollir una gran quantitat d'actes de tot tipus. Entre les activitats setmanals destaquen les classes d'idiomes i de dansa, taller d'escacs, la Kafeta, de dilluns a divendres amb "bocates", plats combinats, pel·lícules. Els caps de setmana: els diumenges els populars esmorzars amb preus especials per a nens, els recitals de poesia i dissabtes, a les 22 hores, els concerts amb temes de suport i solidaritat. Els preus anaven entre 300 i 500 pessetes

els anys noranta i a 3€ els últims anys, alguns acompanyats d'exposicions, xerrades, taules rodones, teatre i poesia.

Respecte als diners recollits dels concerts, anaven a qui l'organitzava, inclòs la recaptació de la barra. Als concerts propis era per l'autofinançament del Casal. Ndongo, membre destacat en quasi tota l'okupació, ens diu que "hi havia unes normes molt estrictes respecte a la prohibició de drogues o heroïna i una ètica pels temes organitzatius. En relació a la violència, nosaltres sempre vam defensar als guinardonecs de les amenaces dels nazis i vam donar i vam tenir molt de suport dels veïns respecte als fills que participaven en el Casal. De fet, molts convivents van viure experiències que els van formar com a persones". (26)

cas de **Can Warmi**, al carrer de Gènova número 3, on el juliol de 1998 "aprofitant l'absència de gent, tres homes amb malls i altres materials de demolició van enderrocar el mur i porta d'entrada al jardí de casa i seguidament van entrar a la vivenda destrossant tàbics, sostres, sanitaris... portaven un permís d'obres a nom de la immobiliària que van mostrar a la policia... les amenaces fan témer noves agressions". (27)

La repressió és possiblement un dels fets destacats sobre el moviment okupa tant per part de les institucions com de la policia. En els anys 2000 i 2001 al Guinardó, la manera de fer desallotjaments és amb violència desproporcionada i amb detinguts, alguns amb càrrecs per atemptar contra l'autoritat i amenaces. Alguns d'aquests desallotjaments es fan de manera il·legal. Guinardó serà el nom amb que es coneixerà el barri en aquell moment i amb el lema "Ya sabes el Guinardó no se deja vencer". Durant l'any 2001 hi ha força disturbis i manifestacions al Guinardó amb barricades i contenidors incendiats. (28)

Les agressions feixistes també són freqüents. En un concert a **Los Jares**, al carrer de la Vinya, unes vint motos es passegen cridant "este barrio es español". El desembre de 2001 es porta a terme per part de la policia l'operació Ludeco que en teoria era per neutralitzar la de-

Cartell editat per Los Jares, carrer la Vinya 36, any 2001

Cartell del Palacete-El Despite, carrer. Flaugier 51, el 2001

Per últim s'ha de fer menció de les jornades programades de tot tipus: contra la repressió, ràdios lliures, pro justícia social, per l'okupació, contra el militarisme, contra abusos del poder, anarkopunks, etc. Algunes en coordinació amb altres cases okupes com per exemple **La Jungla** o **La Gatada**. L'últim concert del qual tenim coneixement es va celebrar el 31 de gener de 2007 per la llibertat de Mumia Abu Jamal. Pocs dies després el Casal va ser desallotjat per la guàrdia urbana. Hi vivien en aquell moment al voltant de trenta persones.

LES ALTRES CASES OKUPADES AL GUINARDÓ

La destrucció d'un barri singular

A l'any 1997 a Barcelona hi havia nou cases okupades amb quaranta-vuit ocupants, algunes d'aquestes cases estaven al Guinardó i havien rebut atacs feixistes, però també de les immobiliàries. És el

linqüència però que en realitat portava una carrega de xenofòbia i racisme per detenir persones segons el seu aspecte i país de procedència. "Aquí al Guinardó estamos sufriendo el acoso policial con las calles de nuestro barrio llenos de maderos en busca del inmigrante indocumentado" (29). Efectivament això va repercutir en la detenció de molts okupes al Guinardó amb propostes d'expulsió. Aquesta operació policial anava bàsicament dirigida al estrangers okupes que vivien al Guinardó.

El maig de 2002 a diverses cases okupades del Guinardó es presenten policies, en altres, "matones" amenaçant els okupants. En el **Kaos**, ronda del Guinardó número 220, van intentar fer xantatge amb diners o en cas contrari els diuen que enviaran "matones". En la **Discordia**, passatge de Flaugier número 30, els "desalojaron unos quince o veinte matones a base de ostias". En la **Ats** i **La Perla**, a Garriga i Roca número 30, "fue la policia amenazando de desalojo, todo

sin ordenes de juzgado. ¿Será que no nos quieren?" (30)

Degut a aquestes repressions en aquest mateix mes de maig es programen unes jornades per l'okupació i la rebel·lia. Es van convocar al **Kasal Popular del Guinardó**, al carrer Renaixença, amb taules rodones, exposicions, "distris" i "txiringos" i un concert per recaptar fons. "Como no empecemos a tomarnos en serio el crear una resistencia activa contra la oleada de desalojos que se nos avecina, pronto dejaran de llamarnos los ocupas para llamarnos los sintecho" (31).

Aquestes accions il·legals dels desallotjaments van continuar com a mínim fins el 2005. Aquell any la policia nacional es carrega la porta de **La Gatada**, carrer de l'Oblit número 54, "a maza-zos". Aquesta casa que havia donat sostre a molta gent durant vuit anys va anar a terra aquest mateix dia. (32) Darrera d'aquesta acció estava l'empresa Regesa, començant llavors un procés d'expropiacions "con el propósito de construir un nuevo cinturón que conectara la Ronda del Guinardó con la nueva estación del AVE en la Sagrera" (33). Des de feia molts anys una àmplia zona del Guinardó estava afectada per aquest gran projecte especulatiu promogut per l'Ajuntament. Estaven afectades unes setanta famílies i permetia la destrucció d'un barri de torres

Una de les okupacions més rellevants del Guinardó va ser Palacete-El Despiste al passatge de Flaugier número 49

i torretes singulars que a més a més distorsionava la convivència veïnal.

Al carrer de l'Oblit potser és on hem trobat més cases okupades. Primer al número 59 hi havia **L'Horda** que va ser desallotjada l'any 1998. Al número 43 es trobava **La Vidilla** que va ser okupada el 8 de febrer del 2000 i desallotjada el 29 de gener del 2001 amb nou furgonetes de la policia que es van presentar a les 7,30 hores i van tapiar la casa. A la tarda es va fer una gran manifestació fins a la seu del Districte amb el lema "Contra l'especulació".

Diverses cases afectades per aquest projecte del Cinturó van també ser l'objectiu del moviment okupa. Prèviament sempre es feia consulta al Registre de la Propietat. L'11 de març del l'any 2000, després d'una concentració a la plaça de Frederica Montseny on s'havia col·locat una exposició i dos murals, s'okupa una casa al carrer de l'Oblit número 65 i mesos després una altra al carrer de Villar número 91. També van haver-hi enfron-

tament entre algunes cases, per exemple a **Los Jares**, carrer de la Vinya número 36. Okupada inicialment pels Joves Revolucionaris amb el nom de **C. Marx**, els llibertaris entren perquè només s'utilitzava per reunions i estaven enfrontats amb el veïnat. A partir d'aquí la casa té una gran activitat amb tallers (serigrafia, cuina, cocteleria, etc.), "kafeta", biblioteca i menjador i passi de vídeos i concerts.

Les il·legalitats en el desallotjament era una realitat constant, així va passar també amb el **CSO On-derrocks**, carrer del Xiprer número 22. La casa va ser okupada el juliol del 2000 "Somos unos jóvenes que hemos okupado esta casa después de probar en otras tres, montaremos un Centro Social con biblioteca, taller de serigrafia, a los diez minutos se presentó una pareja de maderos, con un par de secretas y un vecino, después de decirles que llevábamos tres días se piraron, al día siguiente tuvimos la casa rodeada de secretas que identificaron a dos personas. La empresa pertenecía a una inmobiliaria que piensa derruirla para así construir colmenas y seguir con la especulación del barrio, la casa está en perfectas condiciones". El 30 d'agost va ser desallotjada per l'empresa Enderrocs Esteban SL acompanyat "de varis goril·les amb martells i pics van destrossar la porta i una finestra, donant-nos temps tan sols per treure part de les nostres coses" (34).

Una de les okupacions més rellevants del Guinardó va ser **Palacete-El Despiste**, al passatge de Flaugier número 49. Era un edifici de tres plantes amb "una significación arquitectónica considerable", va ser okupada el 14 d'octubre de 1999 i on es van portar a terme moltes activitats: xerrades, passi de vídeos, jornades, etc. El 19 de març del 2001 els habitants d'aquesta casa es troben amb una nova situació. "El terreno que ocupa nuestra casa y dos casas más que quedan al lado y se encuentran abandonadas, ha sido comprado por una constructora. Los excavadores llegaron y empezaron a derribar las casas deshabitadas. Una ciudad donde cientos de personas no tienen un techo que los cobije... nuestra casa se encuentra amenazada desde el primer día que fue ocupada. Los dueños son gente muy rica que tiene una serie de edificios en el Guinardó. El barrio entero se encuentra muy vinculado a los planes urbanísticos. El Cinturón es una amenaza constante para mucha gente, vecinos y vecinas quedarán expulsados de sus casas... Mientras el dinero y el mercado son las únicas fuerzas que mandan los días amanecerán cada vez más amenazantes...

Amílcar, 185

Art, 43

Camil Oliveras, 17

Ercilla, 5 / Garriga i Roca, 30

Mare de Déu de Montserrat, 229

Oblit, 16

Oblit, 54

Pare Roldós, 10

Pare Roldós, 12

Rambla Muntanya, 72

Contra su violencia. Nuestra Resistencia. Paremos los desalojos” (35). Va ser desallotjada el 27 de setembre i dies després aquesta bonica casa va anar a terra. La destrucció del barri era imparable.

Al passatge de Flaugier es trobaven altres cases, així al número 43 estava **Casi Casa Passatge** i, al 30, **La Discordia** que el febrer de 2001 va ser atacada per uns “15 cabezas rapadas, con bates de béisbol y barras de metal, probablemente a sueldo de los propietarios y destruyeron lo que encontraron a su paso. Agredieron a los okupas que tuvieron que ir al hospital, uno con la nariz rota” (36). Aquest atac va ser organitzat per la constructora ja que un quans paletes esperaven a un costat del carrer per començar l’enderrocament. Ens trobem en un moment transcendental pels okupes del Guinardó ja que les autoritats i també els mitjans de comunicació intenten criminalitzar el moviment, relacionant persones amb les últimes detencions del comando Barcelona d’ETA. S’intenta crear una imatge de “okupes violents i també terroristes” (37). **La Discordia** i **La Josefina**, que estaven a tocar, van ser desallotjades de forma violenta i amb detencions el 8 de maig d’aquell any.

En aquest recorregut pel barri, l’any 2001 a la rambla Volart també va ser desallotjada la denominada **Tres Casas** i, al número 76, la **Sense Nom**, el 10 de desembre del 2002. Al carrer del Telègraf es trobava **La Innombrable** desallotjada el 15 de novembre de 2001. Al carrer de Sant Quintí número 52-68, on avui hi ha l’hotel Amrey Sant Pau, es trobava **La Soleà** desallotjada el 21 de gener del 2002. Passant a la part més alta del Guinardó en una magnífica torre trobem **La Perla**, amb activitats interessants com eren tallers de soldadura i d’autodefensa per a dones. Al passeig de Maragall número 289 **Kan Disaster** desallotjada el 22 de novembre del 2004 i, al número 275, la **Diagnosia**, una casa que estava abandonada des de feia vint anys i desallotjada el 26 de febrer de 2009. Dies abans s’havia també desallotjat, de manera il·legal, **Puzzle Maragall** al número 282, que encara que pertany a Nou Barris està tocant al carrer d’Amilcar i sempre ha estat inclosa en el barri del Guinardó.

Al carrer de Teodor Llorente número 14 es va okupar **El Carroñero** i, al número 17, **La Rabia** on el gener de 2005 es va celebrar un important encontre sobre la cultura punk. En aquestes dues cases hi havia molta activitat: xerrades, cinema, sopars vegans, etc. Al número 18 d’aquest mateix carrer, el 2005, funcionava **Barraca Don Rafa** que va ser un espai d’assaig i producció de teatre. Per finalitzar aquest recorregut fent menció

Flaugier, 7

Sant Quintí, 52

Amilcar, 74-76

al carrer de la Garrotxa número 40, antic camí d’Horta, de l’okupació **Ramona Hoffman**.

La Jungla i la Llamborda

Hem deixat apart **La Jungla**, al carrer de l’Arc de Sant Martí números 98-112, per la seva singularitat i, **La Llamborda**, al carrer d’Amilcar número 125, que és l’única casa okupada al Guinardó que continua en actiu a l’actualitat.

La Jungla. És una extensa finca que ocupa un espai emmurallat amb una zona verda amb jardins i arbrat. Té entrada pel carrer de l’Arc de Sant Martí, però també pel carrer de Camil Oliveras. La casa es troba al mig de la finca, és petita i d’escàs interès des de el punt de vista arquitectònic. Va estar okupada entre 1998 i 2015. Els okupants no estaven inicialment connectats amb l’Assemblea d’Okupes de Barcelona, però sí que van tenir relació amb altres cases okupades com el **Kasal Popular del Guinardó**, **Bloques Fantasma**, al barri de la Salut i **La Papa**, a la Sagrera. Va organitzar multitud de concerts i festes punkis però també activitats de teatre, passi de pel·lícules, sopars, jocs, trapezi, etc.

CASES OKUPADES AL GUINARDÓ

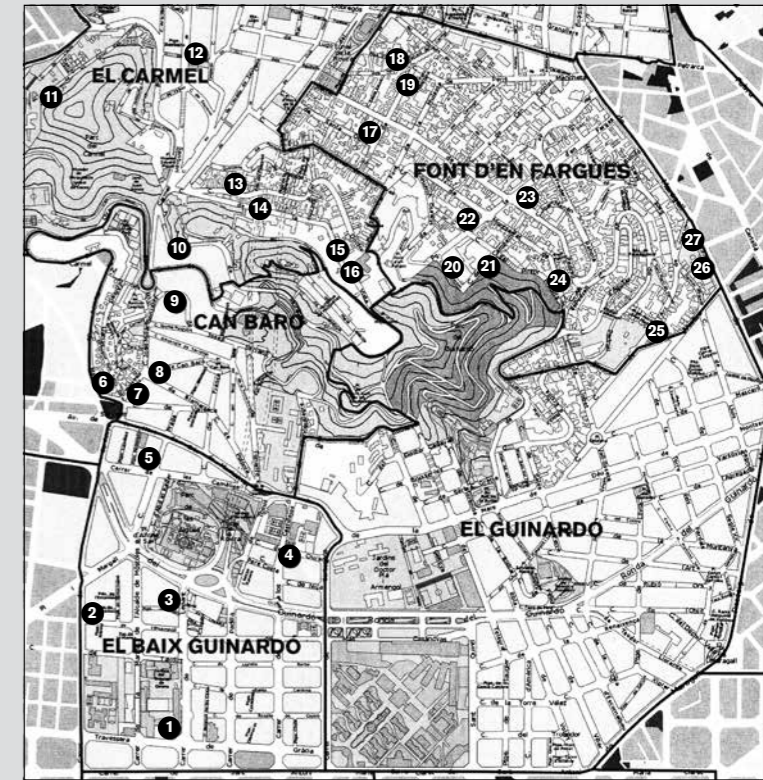
Existeixen en peu o en ruïnes

- 10. Renaixença, 31 bis
- 25. Oblit, 16
- 26. Pare Roldós, 10
- 27. Pare Roldós, 12
- 29. Art, 43
- 35. Amilcar, 74-76
- 36. Amilcar, 125 (La Llamborda)
- 37. Amilcar, 185
- 38. Arc de Sant Martí, 96 (La Jungla)
- 39. Camil Oliveras, 17
- 44. Varsòvia, 172-174
- 14. Rambla Volart, 76 (Sense Nom) D: 10-12-2002
- 15. Renaixença 43-47 (Kasal Popular Guinardó) O: 1995, D: febrer 2007
- 16. Escornalbou 49-51 (El Resplandor) O: 10-1-1995, D: 2001
- 17. Vinya, 36 (Los Jares) O: juliol 2000, D: 2002
- 18. Oblit, 43 (La Vidilla) O: 8-2-2000, D: 24-2-2001
- 19. Teodor Llorente, 18 (Barraca Don Rafa) O: agost 2005
- 20. Teodor Llorente, 14 (El Carroñero)
- 21. Teodor Llorente, 17 (La Rabia)
- 22. Garrotxa, 40 (Ramona Hoffman)
- 23. Oblit, 59 (L’Horda)
- 24. Oblit, 69 (La Gatada) D: 20-10-2005
- 28. Sant Pere, 8
- 30. Ronda del Guinardó, 180
- 31. Muntanya, 13
- 32. Ronda del Guinardó, 220 (El Kaos) O: desembre 2001
- 33. Rambla Muntanya, 72
- 34. Av. Mare de Déu de Montserrat, 229
- 40. Garriga i Roca, 30/Ercilla, 5 (La Perla) O: maig 2002
- 41. Av. Mare de Déu de Montserrat, 173 O: 7-1-1979
- 42. Oblit, 65 O: 11-3-2000
- 43. Antic del Guinardó, 8
- 45. Av. Mare de Déu de Montserrat, 169
- 46. Av. Mare de Déu de Montserrat, 161 (Banc Expropiat)
- 47. Gènova, 3 (Can Warmi) D: 12-8-1998

No existeix

Edifici nou o solar buit (O = ocupada. D = desocupada)

- 1. Sant Quintí, 52-68 (La Soleà) D: 21-2-2002
- 2. Passatge Flaugier, 7 (El Palacete-Despiste) O: 14-10-1999, D: 27-9-2001
- 3. Amèrica, 15 (Los Adokines)
- 4. Passatge Flaugier, 30 (La Diskordia) D: 9-5-2001
- 5. Passatge Flaugier, 39 (La Josefina) O: 9-5-2001
- 6. Passatge Flaugier, 43 (Casi Sin Casa) O: abril 2006
- 7. Passatge Flaugier, 51 (El Poblet)
- 8. Telègraf, 23 (La Innombrable) O: juny 2001, D: 15-11-2001
- 9. Telègraf, 39 O: març 1995, D: 29-2-2000
- 11. Rambla Volart, 43-49 (Les Tres Cases) D: maig 2001
- 12. Villar, 67
- 13. Xiprer, 22 (Onderrocks) O: 23-9-2000, D: 30-8-2000

CASES OKUPADES AL VOLTANT DEL GUINARDÓ

Antecedents

- 7. Bismark, 14 (1991), Can Baró
- 10. Mulhberg, 98 (1991), el Carmel
- 12. Murtra, 137 (1992 Casal Popular), el Carmel
- 20. Descans, 9 (1991), la Font d’en Fargues
- 22. Font d’en Fargues, 72 (1991), la Font d’en Fargues
- 21. Picó i Campanar, 13, (1991 Mitja Lluna)

A partir de 1993-1994

- 1. Lepant, 371 (Can Botxi), el Baix Guinardó
- 2. Encarnació, 155 (Can Karna), el Baix Guinardó
- 3. Passatge Boné, 3-5 i 4-6, el Baix Guinardó
- 4. Josep Ciurana 42-44, el Baix Guinardó
- 5. Praga, 23, el Baix Guinardó
- 6. Plaça Sanllehy, 3 (El Gazpacho), Can Baró
- 8. Av. Can Baró, 2, Can Baró
- 9. Josep Serrano, 13-15, Can Baró
- 11. Coves d’en Cimany, 17, el Carmel
- 13. Dr. Bové, 171, el Carmel
- 14. Gran Vista, 97, el Carmel
- 15. Gran Vista 66-68, el Carmel
- 16. Gran Vista, 70, el Carmel
- 17. Santa Otilia, 5, la Font d’en Fargues
- 18. Agudells, 9, la Font d’en Fargues
- 19. Mari, 25, la Font d’en Fargues
- 23. Pedrell, 62, la Font d’en Fargues
- 24. Montserrat de Casanovas, 20, la Font d’en Fargues
- 25. Arc de Sant Martí, 15, la Font d’en Fargues
- 26. Passeig Maragall, 279, la Font d’en Fargues
- 27. Passeig Maragall, 289 (Kan Disaster), la Font d’en Fargues

Aquesta casa tenia mala fama pel propi moviment okupa en relació a les drogues però la informació que he rebut de persones que la freqüentaven desmenteix aquest supòsit, sembla que estaven organitzats per tenir-ho tot en ordre i preservar els jardins. En el concerts s'aprofitava per informar que totes les tardes a les 18 hores es feia neteja del bosc i demanaven als visitants extintors, maneges, cubs i material de jardineria (38). L'activitat més forta va ser entre 1999 i el 2005. El febrer del 2000 van ser atacats per un grup de nazis per negar-se a allotjar uns polonesos feixistes. Aquell mateix mes de febrer van rebre diverses amenaces de desallotjament, es va presentar recurs però el 24 març van intentar desallotjar-los però finalment no es va poder portar a terme. El mes de juliol de 2001, ara sí, van ser desallotjats pels antidisturbis. Una manifestació al jardins de Frederica Montseny en solidaritat amb **La Jungla** va suposar tornar-la a okupar novament.

Els concerts i activitats que s'hi van fer van tenir repercussió pel moviment punk a Europa, per la qual cosa van rebre visitants de diferents països. Com dèiem abans la temàtica més important respecte a la música van ser el concerts i les jornades sobre el anarkopunk. Es celebraven sempre els divendres i dissabtes, durant els últims anys noranta i el preu

Cartell de la Jungla de 2002

Cartell CSOA, La Llaborda, 2014. A la dreta cartell de la Jungla, 2002

CONTRA LA SEVA VIOLÈNCIA, RESISTÈNCIA!!!

LA JUNGLA RESISTE!

Después de todas las idas y venidas por los pasillos del juzgado nº 23 de lo civil de Barcelona, legalmente no existimos. Así funcionan sus leyes y su constitución, las cuales está claro quien las hace y que siempre van a ir en favor del/la más fuerte. Como siempre juegan a desgastar y esperar a que estemos cansad@s, ¡Pero aquí estamos! ¡Contra su violencia, resistencial. Como ya hemos ido informando, la juez tiene las cosas muy claras, y lo que menos le interesa es que nosotr@s le retrasemos su desalojo. ¡Que mejor manera que no podamos defendernos, ni rechistar ante la decisión de esta ley, según ell@s de "todos los españoles"! Lo que si sabemos es quien se ha inventado unas leyes que nuestras no son, ya que nadie nos ha preguntado, y que reprimen y dan más poder a la persona que ya lo tiene. Nos encontramos lo mismo de siempre, con los intereses económicos, con el negocio de la vivienda. Con la especulación de las viviendas, que siempre pisoteará a las personas y todo derecho a techo. Por todo esto y para pagar abogad@s, hemos organizado un concierto el día 14/04. SALUT Y QUE HO DISFROTEM.

Metro Maragall, L-4 y L-5 COLA 'TII
Estem al C/ Arc de Sant Martí 98-112

Cartell editat per la Jungla 2004

IMATGES ARXIU CARLES SANZ

Una activitat a La Jungla al 2014

Casa okupada La Llaborda al carrer Amilcar, 125

era d'unes 200 pessetes, que va passar a 3€ els últims anys. També van programar altres estils com van ser el jazz amb jam session i hip hop. Diverses jornades antimilitaristes, xerrades sobre desobediència civil i de suport a Radio Contrabanda són algunes de les altres activitats.

Segons alguns assistents als concerts, **La Jungla** era un lloc per escoltar música i passar una bona estona a l'aire lliure prenent unes "birres". La descriuen com un espai molt especial començant per

l'entrada amb una escala dintre d'un túnel, "quan sorties et trobaves una placeta envoltada i coberta de bosc amb una font al mig i una doble escalinata de marbre blanc que portava al pis superior. Allà et trobaves amb un jardí al més pur estil del romanticisme, amb moltes plantes salvatges, una altra font i una escala decadent que al pujar-la s'obria a un espai molt gran i pla i també envoltada de bosc, la casa quedava a la dreta i davant hi havien algunes palmeres". (39)

Davant de l'escala hi havia una mena de bodega en forma de túnel, construït aprofitant el desnivell, que es on es feien els concerts. La qual cosa permetia un bon so a l'estar tancat i quasi sota terra. L'interior estava decorat amb calaveres esculpides i una frase "no habrá paz para tus oídos mientras nos corra sangre por las venas". La casa no era molt gran, només hi vivien quatre o cinc persones, molt sovint hi havia furgonetes aparca-des fora, normalment eren alemanys de

pas i aprofitaven l'extens bosc per gaudir uns dies.

El okupants eren bàsicament polonesos de tendència punk, propers a l'anarquisme des del punt de vista cultural, potser no tant ideològicament. Respecte a la música feien un festival cada any per celebrar l'okupació. Venia sobre tot gent alemanya però també companys "no punkis" de Barcelona. Un any es va flectar un avió des d'Alemanya, eren tres dies de música, paradetes de roba, menjar i molta "birra".

La Llaborda. És un edifici de quatre plantes al carrer d'Amilcar molt a prop del passeig de Maragall. Va ser okupada el 2 d'octubre del 2012 i hi viuen una dotzena de noies. És un centre okupat molt diferent dels altres. Aquí no hi poden viure nois. Van tenir lloc problemes de tractament i des d'aquell moment no s'accepten homes, de fet aquest centre va ser okupat per crear un espai de lesbianes, bisexuals i transsexuals, però també poden viure noies heterosexuales.

La idea principal d'aquesta casa és viure en comunitat sense oblidar l'individu i respectant les necessitats individuals. Hi ha noies que han okupat per independitzar-se i que no

La idea principal d'aquesta casa és viure en comunitat sense oblidar l'individu i respectant les necessitats individuals

podien pagar-se un lloguer i, altres, que ho han fet per convicció ideològica "bé perquè estan convençudes del dret a l'habitatge i que actualment la societat els nega o també perquè creuen en altres formes d'organització social més col·lectives i llibertàries" (40).

La Llaborda és una casa autogestionada, els diners surten de les activitats i les jornades. Tenen una bona relació amb el veïns i un gran respecte pel silenci, les festes de cap de setmana només duren fins a les dotze de la nit. Aquest centre social ofereix una sèrie d'activitats d'interès pel barri del Guinardó. Així que tenen tallers de reciclatge, una biblioteca, la kafeta on es fan xerrades divulgatives, laboratori de fotografia i tallers de collage, d'art i de clown. També participen en les festes alternatives del Guinardó, fan classes de català i fins i tot han muntat una anti-tenda.

NOTES

- 1) El terme okupa l'escrivim amb k, nom que es fa servir tant en castellà com en català a semblança dels squatters anglesos, com a definició de les persones que ocupen un local o habitatge sense coneixement del propietari.
- 2) Solà, Pere, *Educació i moviment llibertari a Catalunya (1901-1939)*, Edicions 62, Barcelona: 1980, pàgs. 148-156
- 3) Actual carrer de Prats i Roquer tocant al passeig de Maragall en el lloc denominat els Quinze
- 4) Solà, Pere, *Las escuelas racionalistas en Catalunya (1909-1939)*, Tusquets, col·lecció Acracia, Barcelona: 1976, pàg. 211
- 5) Informació extreta del blog de Carme Martín: memoriadelsbarris.blogspot.com
- 6) "Instància" del 17 de julio de 1937, Arxiu Nacional de Catalunya. El President de l'Ateneo, Diego de Haro Martínez, dirigeix la Instància a la Comisión de Responsabilidades perquè proposi al Consell de la Generalitat la confirmació de la confiscació i "la destinació definitiva de los mencionados bienes a favor nuestro y para los fines que quedan especificados", aquestes finalitats són la creació d'una biblioteca pública, una escola i festivals benèfics.
- 7) Tres cartells en referència a aquests actes: el 13 de juny 1937 obra de teatre *Papá Lebonnard* de Jean Aicard protagonitzada per l'actor guinardonec Pere Casals; una altra obra de teatre pel 28 de juliol *Juan José* de Joaquín Dicenta, més un concert amb tenors i baritons acompanyats de piano i violinista a benefici de l'Escuela Racionalista. Així mateix s'anuncia l'obra *Don Quintín el Amargao* amb l'orquestra del Sindicat Únic d'Espectacles Públics de la CNT. Respecte al cinema sonor projeccions de documentals sobre el *Movimiento revolucionario de Barcelona i Aguiluchos de la FAI* entre d'altres; uns altres programes anuncien *Eskimo i Sequoia*, sempre en dissabtes i diumenges i complementats amb dibuixos animats. En alguns cartells figura l'adreça com Renacimiento nº 11, cantonada Guinardó. Desconeixem el perquè d'aquesta nova numeració.
- 8) Instància dirigida al president de la Comisión de Responsabilidades de la Generalitat el 25 de maig de 1937 per la Comisión del Mas Guinardó signada pel delegat Josep Ezquerria, que vivia al carrer de Varsòvia número 14.
- 9) *Ibidem*, pàg. 1
- 10) *Ibidem*, pàg. 2. També en la mateixa instància denuncien que els han robat "un piano, una màquina de escriure, un aparato de radio, una partida de libros...". Expliquen també que tenen pendent la celebració de "una serie de actos benéficos... y terminaremos al mismo tiempo un estado de tirantez en la barriada que podría acarrear algun hecho lamentable según ya tenemos denunciado a las autoridades policíacas".
- 11) Segons Ricardo Pastor es va estrenar amb la pel·lícula *Piloto de Pruebas* amb Spencer Tracy, Clark Gable i Myrna Loy, *Recuerdos infantiles de nuestra guerra*, Parsifal Ediciones, Barcelona 1992
- 12) Munsó Cabús, Joan, *Els cinemes de Barcelona*, Ajuntament de Barcelona: 1995, pàg. 265
- 13) Pedro Zawacki que hi va treballar els anys seixanta ens diu que la sala d'actes del carrer d'Escornalbou "tal i com jo la vaig conèixer per la part de Renaixement hi havia una zona enjardinada amb unes escaletes, la zona que donava a Escornalbou tenia una pantalla i l'estructura era com la d'un cinema. Per darrera de la pantalla hi havia una sala que se utilitzava per pintar les màquines i allò que havia estat la plataea era la fàbrica, hi havia torns, fresadores i "los cronos" que eren la part més important dels projectors. A l'edifici hi vivien el que cuidaven aquells locals, allà tenien la seva casa i un gos per vigilar" *EL POU* número 6, Barcelona, desembre 2016, pàg. 4-5

- 14) Testimoni de Ma Lluïsa Salvador que va contactar amb el col·lectiu del Guinardó durant la vaga de Roca.
- 15) Revista *Ikaria* núm. 3 de gener 1985 i testimoni de Lurdes Ibarz participant d'aquesta okupació
- 16) Testimoni de Lurdes Ibarz. "La no obertura del local no va ser possible per problemes logístics: no es va resoldre el tema de subministrament de llum i aigua, portes arriades en molt mal estat i tampoc es van poder reparar o substituir-les, no hi havia fons per comprar mobiliari, entrada de rodamons, etc." Aquesta casa va estar molts anys deshabitada i actualment hi ha el bar Tommy Tapas.
- 17) El nom del barri històric és el Poblet, el canvi que es va fer després al de Sagrada Família només respon a interessos comercials i sobretot turístics.
- 18) L'últim exemplar que hem pogut trobar de *Bubota Llibertària* és el núm. 17, de gener de 1983
- 19) Mitja Lluna va ser okupada el 1990 i les altres al 1991 excepte el Casal del carrer Murtra que ho va ser el 1992.
- 20) *Usurpa que algo queda*, número 1, març 1996
- 21) Fanzin *Invertebrados*, núm. 2, pàg. 25, Barcelona: 1996. Agraint la col·laboració de Max Ira per tota la informació facilitada.
- 22) *El Periódico*, Barcelona, 11 de gener de 1995
- 23) Sobre aquesta jornada al Kasal hem seguit el relat del fanzin *Invertebrados*, pàg. 25-27
- 24) Tríptic editat pel Kasal Popular del Guinardó
- 25) *Ajoblanco* número 91, desembre 1996. "L'Associació d'Okupes de Barcelona neix l'any 1995. Petites assemblees a cada barri de les cases okupades. Es va decidir coordinar-se. La primera reunió el 1995 va ser al Kasal del Guinardó, el centre social okupat més important del moment..."
- 26) Entrevista realitzada el maig de 2021 amb N'Dongo, el qual va ser un dels fundadors de la Coordinadora Musical del Guinardó amb moltes sessions de reggae al Kasal. Després del desallotjament van continuar com Coordinadora Musical Guinardó amb un nou local a la via Trajana.
- 27) *Contra-Infos* núm. 5, del 15 de juliol de 1998
- 28) *InfoUsurpa* núm. 141, juliol 2000 amb el títol "La madera la lia en el Guinardó" i també *InfoUsurpa* núm. 155 i nº 166 del 16 de maig de 2001 en resposta al desallotjament de la Josefina i La Discordia.
- 29) *InfoUsurpa* núm. 199, de 19 de desembre de 2001
- 30) *InfoUsurpa* núm. 217, de 1 de maig de 2002
- 31) *InfoUsurpa* núm. 219, de 15 de maig de 2002 i núm. 222 de 5 de juny de 2002
- 32) *InfoUsurpa* núm. 59 de 28 d'abril de 1999. A l'any 1999 a La Gatada es van celebrar les Festes Rebels del Guinardó que van ser molt populars.
- 33) *InfoUsurpa* núm. 397 octubre 2005, "Desalajos a l'estajo al Guinardó"
- 34) *InfoUsurpa* núm. 129 de 30 de juliol del 2000, núm. 130 de 6 d'agost del 2000 i *Contra-Infos* núm. 114 de 6 setembre del 2000
- 35) *InfoUsurpa* núm. 159 de 28 de març del 2001
- 36) Web Ainfos, febrer 2001
- 37) *InfoUsurpa* núm. 155 de 28 de febrer del 2001
- 38) Informació de persones que van assistir a les activitats, algunes d'elles tocaven en els concerts en alguna ocasió.
- 39) *Ibidem*
- 40) Natalia Sanahuja i Ainhoa Deffeuller. Treball de recerca de batxillerat de 2015 sobre el moviment okupa al Guinardó, assessorament i materials de Carles Sanz